

Luvut 5-7

Suomi muuttuu

5. Vanhenee

6. Kaupunkilaistuu

7. Monikulttuuristuu

s. 37-51

Käsitekartta muutoksista

Suomi vanhenee:

- väestörakenne
- väestön kasvun tekijät
- huoltosuhteet
- suuret ikäluokat
- Mitä vaikutuksia (+/-)?
- Mitä ratkaisuja?

**Suomi
muuttuu**

Suomi kaupungistuu:

- muuttovoittoalueet
- muuttotappioalueet
- väestömääriä
- työntävät ja vetävät tekijät
- Mitä vaikutuksia (+/-)?
- Mitä ratkaisuja?

Suomi monikulttuuristuu:

- Suurimmat ulkomaalaisryhmät
- siirtolainen, paluumuuttaja, turvapaikanhakija ja pakolainen
- Millä perusteella Suomeen pääsee
- Millä perusteella Suomen kansalaisuus
- Mitä vaikutuksia (+/-)?
- Mitä ratkaisuja?

1. Miksi Suomen ikärakenne muuttuu?

- **Suuret ikäluokat (1945–1950) vanhenevat ja ovat siirtyneet eläkkeelle.**
- **Syntyvyys oli suurta 1960-l puoliväliin asti, joten myös tulevaisuudessa eläkkeelle jää paljon ihmisiä.**
- **Keskimääräinen elinikä on jatkuvasti kasvanut.**
- **Suuret ikäluokat synnyttivät 1960–1970-luvuilla pienet ikäluokat.**
- **Kokonaishedelmällisyysluku on 1,7. Luvun pitäisi olla 2,1, jotta väkiluku ei laskisi.**

Tehtävä 2. Miksi maahanmuuttajien määrä on lisääntynyt Suomessa 1990-luvulta lähtien?

- **Globalisaation kiihtyminen selittää osaltaan maahanmuuttoa.**
- **Ihmiset muuttavat toiseen maahan esimerkiksi työn, rakkauden tai opiskelun vuoksi.**
- **EU-jäsenyys on lisännyt maahanmuuttoa.**
- **Veriset sisällissodat ja vainot ovat lisänneet turvapaikanhakijoiden määrää. Suomeen on tullut paljon turvapaikanhakijoita Somaliasta, Irakista, Afganistanista ja Syyriasta.**
- **Kiinan avautuminen ja talouskasvu näkyvät myös siinä, että kiinalaisten määrä on kasvanut.**
- **Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen maahan saapui paljon ihmisiä Venäjältä, esimerkiksi Inkerinmaalta.**

Tehtävä 4. Ota kantaa väitteeseen: pakolaisuus hallitsee Suomen maahanmuuttokeskustelua.

- Kaikki maahanmuuttajat samaistetaan helposti pakolaisiin.**
- Suurin osan maahanmuuttajista ei ole pakolaisia vaan työntekijöitä.**
- Pakolaisuutta vastustavien äänekäs keskustelu sosiaalisessa mediassa mahdollistaa monenlaisten mielipiteiden, jopa rasististen mielipiteiden, esittämisen.**
- Turvapaikanhakijoiden aalto Eurooppaan vuonna 2015 lisäsi pakolaisuuteen liittyvää uutisointia ja keskustelua.**

Kuvion pääsanoma

- **Suomi vanhenee.**
- **Esim. v. 1912 oli noin 60 alle 15-vuotiasta sataa työikäistä kohden.**
- **Vastaavasti v. 2060 suhde on arvion mukaan 28/100.**

Suomi vanhenee

- **Vuonna 1912 oli noin kymmenen yli 65-vuotiasta sataa työikäistä kohden.**
- **Vastaavasti vuonna 2060 suhde on yli 50.**

Pohdi, miten väestön ikääntyminen voi vaikuttaa

a) talouteen

- Eläkemenot kasvavat.
- Eläkeläisille pitää järjestää terveydenhoitoa ja muita palveluita, jotka lisäävät erityisesti kuntien menoja.
- Kun väestö ikääntyy, myös työntekijöiden suhteellinen osuus väestöstä vähenee, mikä heikentää taloudellista huoltosuhdetta.
- Toisaalta eläkeläisillä on varaa käyttää erilaisia palveluja, mikä voi luoda uusia työpaikkoja.

Pohdi, miten väestön ikääntyminen voi vaikuttaa

b) politiikkaan

- Koska raha ei riitä kaikkeen, poliitikot joutuvat valitsemaan, mihin varoja käytetään. Tämä saattaa lisätä ristiriitoja puolueiden välillä.**
- Eläkeläisten merkitys politiikassa korostuu, koska heitä on paljon ja he äänestävät aktiivisemmin kuin nuoret.**

Pohdi, miten väestön ikääntyminen voi vaikuttaa

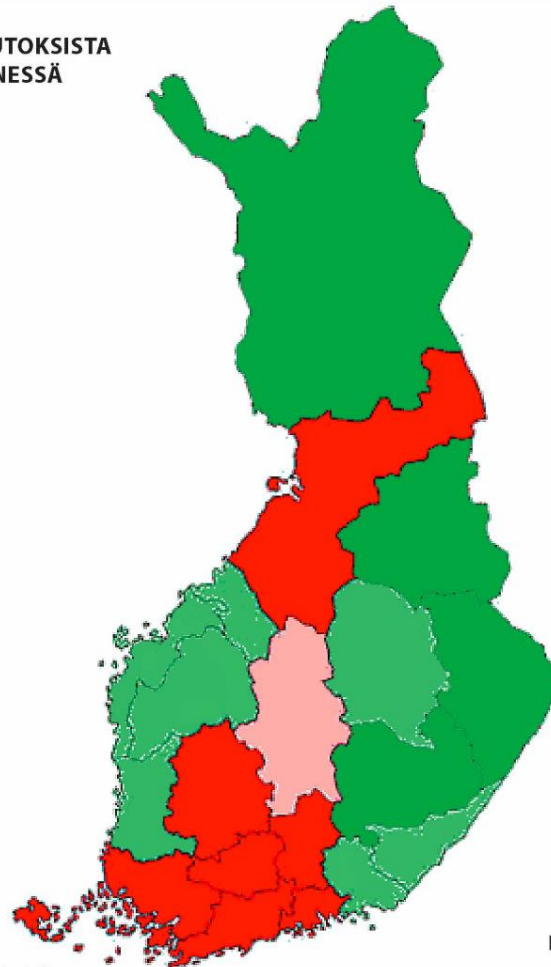
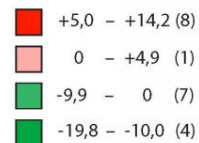
c) tulevan eläkkeesuuruuteen

- Eläkemenojen kasvu saattaa aiheuttaa sen, että eläkkeitä leikataan entisestään.**
- Elinajanodotteen kasvu leikkaa kuukausittaista eläkettä.**
- Ihmisten halu ottaa vapaaehtoisia maksullisia eläkesijoituksia saattaa kasvaa.**

Arvioi, miten totuudenmukaisesti kartta kuvaa koko maakunnan väestömuutoksia.

ARVIO VÄESTÖNMUUTOKSISTA VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

Ennustettu väkiluvun
muutos (%) maa-
kunnittain 2003-2030

Lähde: Tilastokeskus

Mitä päätelmiä voit tehdä kartasta?

s. 68 Kartta: Arvio väestönmuutoksista vuoteen 2030 mennessä

Mitä päätelmiä voit tehdä kartasta?

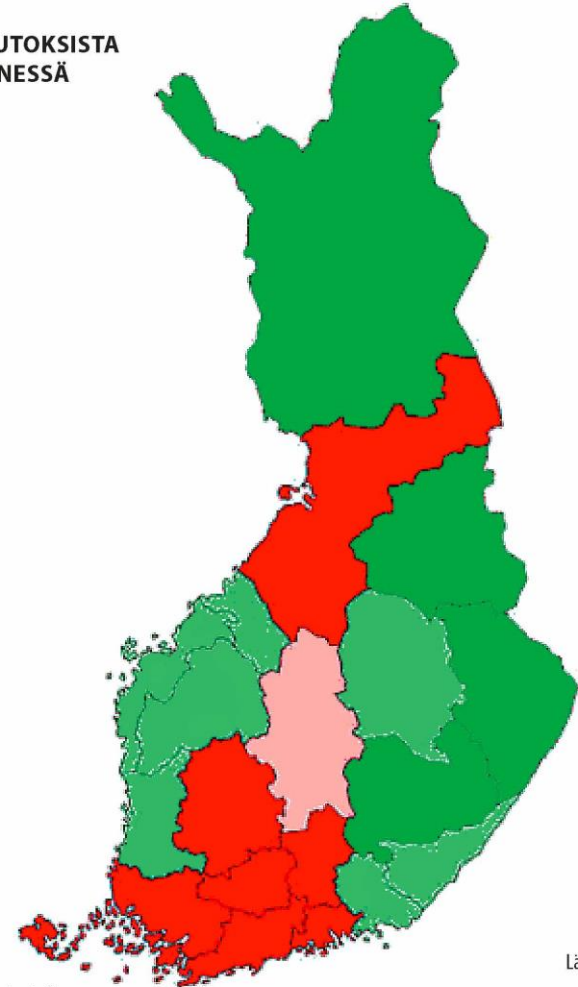
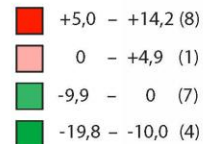
- Väestön keskittyminen jatkuu.
- Voimakkaimmin väkiluvun arvioidaan laskevan Lapissa, Kainuussa ja Pohjois-Karjalassa sekä Etelä-Savossa.
- Myös Pohjanmaalla, Satakunnassa, Pohjois-Savossa ja Itä-Suomessa väkiluvun ennustetaan vähenevän.
- Keski-Suomessa väkiluvun odotetaan kasvavan maltillisesti.
- Voimakkainta väkiluvun kasvu on Etelä-Suomessa, Hämeessä, Pirkanmaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla.
- Väkiluku laskee eniten harvaan asutuilla alueilla ja kasvaa eniten suurten kasvukeskusten alueilla.
- Yliopistokaupungit vetävät ihmisiä.

Arvioi, miten totuudenmukaisesti kartta kuvaa koko maakunnan väestömuutoksia.

- Tulosten esittäminen maakunnittain voi vääristää kokonaiskuvaa maakunnan kehityksestä, jos yksi tai muutama alueen sisällä oleva kaupunki kasvaa voimakkaasti.
- Esimerkiksi Oulu kasvaa, mutta maakunnan syrjäiset alueet eivät.

ARVIO VÄESTÖNMUUTOKSISTA
VUOTEEN 2030 MENNESSÄ

Ennustettu väkiluvun
muutos (%) maa-
kunnittain 2003-2030

Mitä päätelmiä voit tehdä kartasta?

Lähde: Tilastokeskus

Tehtävä 1. Mitkä muuttoliikkeeseen vaikuttavat työntävät ja vetävät tekijät ovat Suomen kaupungistumisen taustalla?

Työntäviä tekijöitä:

- Työvoiman tarve maaseudulla on vähentynyt maa- ja metsätalouden koneistumisen myötä.**
- Työllisyysnäkymät ovat heikot.**
- Esimerkiksi maa- ja metsätalouteen liittyvät työt eivät välttämättä houkuta maaseudun nuoria.**
- Palvelut ovat vähentyneet maaseudulla.**
- Ei ole juuri opiskelupaikkoja.**
- Ikäluokkien pienentyminen ja muuttoliike heikentävät mahdollisuutta löytää puoliso ja perustaa perhe.**

Vetäviä tekijöitä:

- Kaupungeissa on paremmat koulutusmahdollisuudet.**
- Kaupungeissa on paremmat palvelut.**
- Kaupungeissa on paremmat työnsaantimahdollisuudet ja mahdollisuus edetä työuralla.**

Tehtävä 2. Mitä etuja ja ongelmia muuttoliikkeestä voi olla

a) muuttotappiokunnalle

Etuja:

- **Etuja ei juuri ole.**

Ongelmia:

- **Työikäinen väestö muuttaa pois, mikä vähentää verotuloja. Eläkkeellä olevat vanhat ihmiset sen sijaan jäävät, ja heille tarvitaan verotulojen avulla järjestettäviä palveluja.**
- **Ajaututaan oravanpyörään: kun ei ole kuluttajia, yritykset lähtevät pois, ja kun ei ole palveluja, ihmiset muuttavat pois.**
- **Pienelle asukasmäärälle ei myöskään kannata järjestää julkisia palveluja. Kun esimerkiksi kouluja lakkautetaan ja yhdistetään, koululaisten koulumatkat pitenevät.**

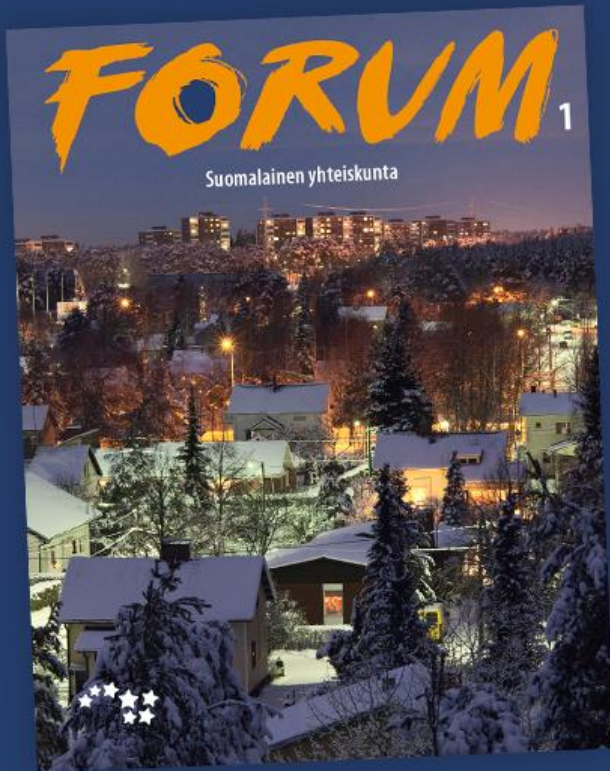
Tehtävä 2. Mitä etuja ja ongelmia muuttoliikkeestä voi olla b) muuttovoittokunnalle?

Etuja:

- Koska muuttajat ovat lähinnä työikäistä väestöä, heistä saadaan työntekijöitä ja samalla veronmaksajia.
- Palveluita voidaan lisätä, kun asiakkaita riittää.
- Kasvanut kysyntä houkuttelee yrityksiä, mikä lisää kunnan verotuloja.

Ongelmia:

- Jos muuttovoittokuntaan muuttaa paljon lapsiperheitä, päiväkotipaikkojen ja peruskoulupaikkojen tarve voi yhtäkkiä lisääntyä.
- Muuttovoittokunnassa liikenne saattaa ruuhkautua.
- Asunnot kallistuvat, mikä nostaa elinkustannuksia.

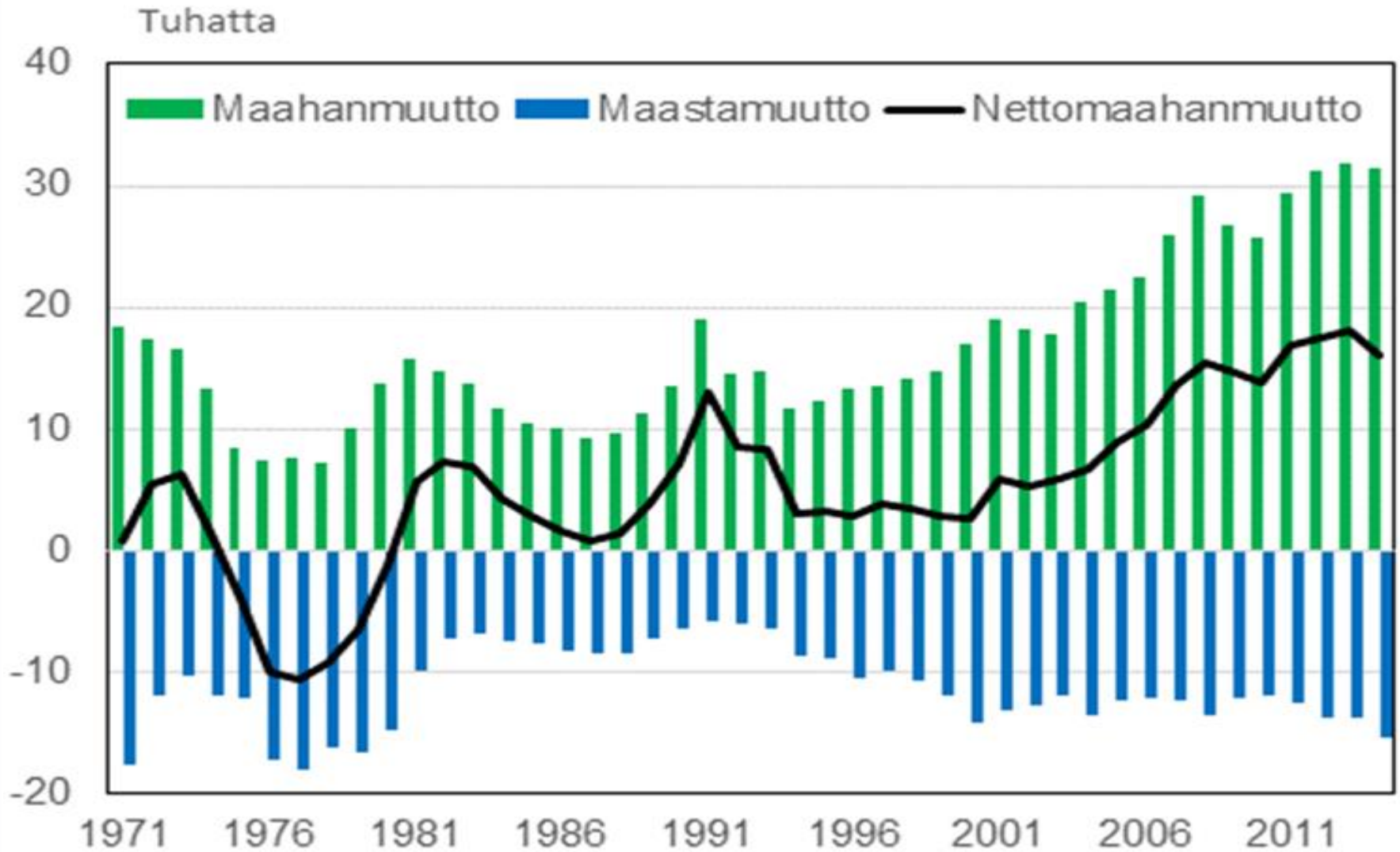
Luku 8

Suomi monikulttuurisuus

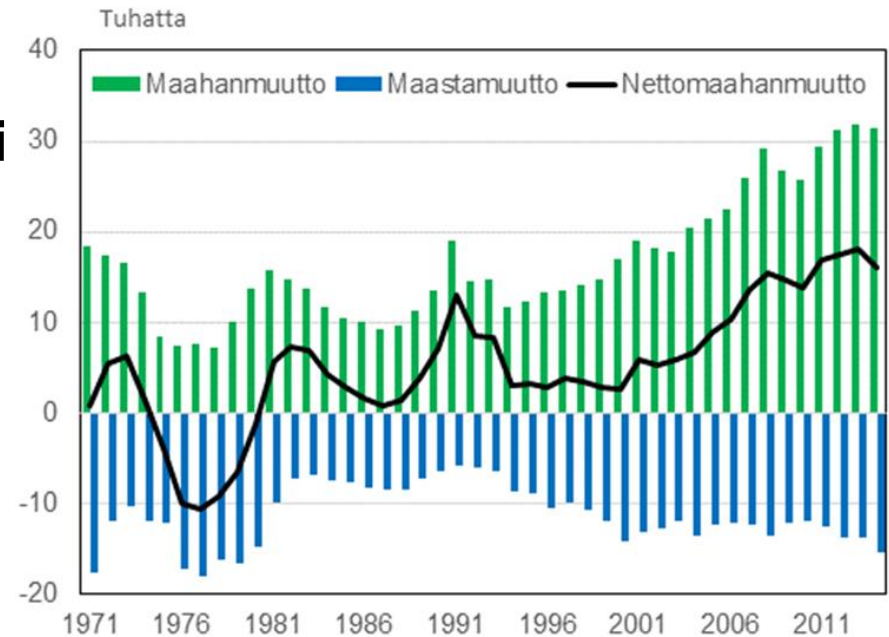
Oppikirjan sivut 45-51

Mistä muutokset johtuvat?

Mitä tilasto kertoo nettomaahanmuutosta?

- **Miltei koko 1970-l Suomen maastamuutto oli suurempi kuin maahanmuutto.**
- **1980-l lähtien Suomeen on muuttanut enemmän väestöä kuin sieltä on muuttanut pois.**
- **1990-l alkaen tulijoiden määrä nousee tasaisesti, mutta samaan aikaan myös maastamuuttajien määrä nousee.**
- **2000-l alusta lähtien nettomaahanmuutto on ollut pääosin kasvanut.**

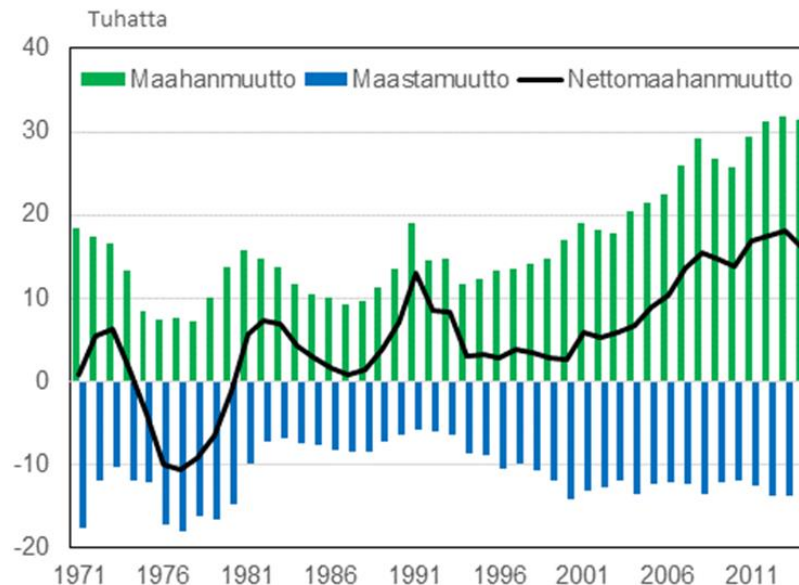

Mistä muutokset johtuvat?

- **1970-l suomalaisia muutti paljon työn perässä etenkin Ruotsiin.**

- **1990-l maahan tuli paljon venäläisiä paluumuuttajia ja somalialaisia.**

- **Yleinen globalisaatio ja Suomen EU-jäsenyys ovat lisänneet muuttoliikettä.**

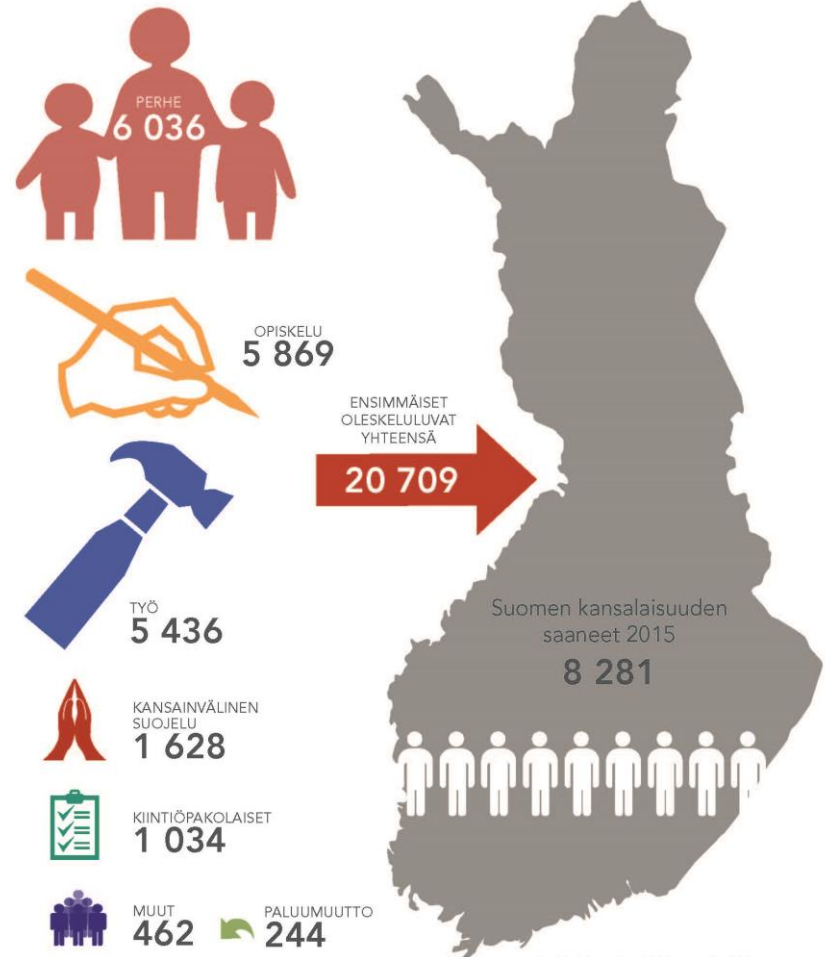
Miten luvut eroavat vuodesta 2014 ja miksi?

- **Vuonna 2014 maahanmuuttajia oli 31 507. Maahanmuuttajien määrä siis laski noin 5 000 ihmisellä.**
- **Turvapaikanhakijoita Suomeen tuli 3 651 vuonna 2014 ja 32 476 vuonna 2015.**
- **Turvapaikanhakijoiden kasvun taustalla oli pakolaiskriisi. Eurooppaan tuli valtavasti turvapaikanhakijoita etenkin Irakista, Syyriasta ja Afganistanista.**

Tutki infograafia. Mitä tietoja se antaa maahanmuutosta?

Selvitä
maahanmuuttovi-
raston sivuilta,
millainen tilanne
oli viime vuonna
maahanmuuton
suhteen.

Maahanmuuttoviraston myöntämät ensimmäiset
oleskeluluvat ja Suomen kansalaisuuden saaneet 2015

Muut-luku sisältää muiden oleskelupaperusten lisäksi myös turvapaikkaprosessin yhteydessä myönnettyt oleskeluluvat.

Tehtävä 2. Minkälaisista syistä ihmiset muuttavat maasta toiseen?

Esimerkiksi:

- **työ**
- **rakkaus**
- **opiskelu**
- **levottomat olot**
- **perhe**

Miten selität havaintoja?

- **Globalisaation.**
- **Työn, rakkauden tai opiskelun vuoksi.**
- **EU-jäsenyys on lisännyt maahanmuuttoa.**
- **Sisällissodat ja vainot ovat lisänneet turvapaikanhakijoiden määrää.**
- **Kiinan avautuminen ja talouskasvu näkyvät kiinalaisten määrän kasvuna.**
- **Neuvostoliiton hajoamisen jälkeen maahan saapui paljon ihmisiä Venäjältä ja itsenäistyneestä Virosta.**

Tehtävä 3. Millä eri tavoin pakolaisstatuksen voi saada Suomessa?

- 1. Suomeen otetaan kiintiöpakolaisia kansainvälisiltä pakolaisleireiltä (500 – 1000 ihmistä).**
- 2. Turvapaikkahakemus hyväksytään Suomessa.**
- 3. Pakolainen voi saada lähiomaisensa Suomeen perheenyhdistämisen kautta.**

Yhdistä ryhmä ja selitys

- Ulkomaalainen
- Siirtolainen
- Siirtotyöläinen
- Pakolainen
- Kiintiöpakolainen
- Turvapaikanhakija

- muuttaa pysyvässä tarkoituksessa toiseen maahan hankkiakseen siellä toimeentulonsa
- on toisen maan kansalainen tai vailla kansalaisuutta
- on hakenut turvapaikkaa
- on tullut YK:n ylläpitämiltä pakolaisleireiltä
- pelkää joutuvansa vainon kohteeksi rodun, uskonnon, kansallisuuden tai poliittisen mielipiteen takia tai on joutunut lähtemään kotimaastaan vallitsevien olosuhteiden takia
- hakeutuu toiseen maahan hankkiakseen elantonsa, mutta ei asetu maahan pysyvästi

Maahanmuuton käsitteitä

- **maahanmuuttaja = kuka tahansa maahan muuttava**
- **siirtolainen = henkilö, joka muuttaa maasta toiseen esimerkiksi työn, opiskelun, avioliiton tai muun vapaaehtoisen syyn vuoksi**
- **oleskeluluvan saanut = ulkomaalainen, joka saa tulla toistuvasti maahan ja oleskella siellä muun syyn kuin matkailun tai vastaavan lyhytaikaisen oleskelun vuoksi; pysyvä oleskelulupa voidaan myöntää 4v. Suomessa asumisen jälkeen**
- **pakolainen (sopimuspakolainen) = ulkomaalainen, jolla on perusteltu syy pelätä joutuvansa vainotuksi esimerkiksi rodun, uskonnon tai poliittisen mielipiteen vuoksi →**

Maahanmuuton käsitteitä

- **kiintiöpakolainen** = henkilö, jolla on YK:n myöntämä pakolaisen asema ja joka saapuu maahan valtion määrittelemässä pakolaiskiintiössä

- **turvapaikanhakija** = henkilö, joka pyytää itselleen (omaisilleen) turvapaikkaa ja oleskeluoikeutta eli pakolaisen asemaa vieraasta maasta

- **toissijainen suojelu** = ei pakolaisasemaa mutta kotimaahan palaaminen aiheuttaisi henkilökohtaista uhkaa (esim. uhka joutua kidutetuksi) tai kotimaassa on aseellinen selkkkaus

- **paperiton** = laitton maahanmuuttaja; henkilö, joka on saapunut maahan ilman viisumia tai asuu maassa ilman oleskelulupaa

s. 70 Tilasto: Ulkomaiden kansalaiset Suomessa Minkälaisia muutoksia ulkomaalaisten määrässä on tapahtunut?

- **Suomeen tullaan etenkin lähialueilta.**
- **Ulkomaalaisten määrä on kasvanut rajusti.**
- **Kaikista tilaston maista tulleiden määrä on kasvanut. Etenkin 2000-luvulla kasvu on ollut suurta.**

Tehtävä 5.

Millä argumenteilla maahanmuuttoa puolustetaan:

- **Hädänalaisessa tilanteessa olevia ihmisiä olisi autettava.**
- **Maahanmuuttajista saadaan työvoimaa.**
- **Monikulttuurisuus nähdään rikkautena ja suvaitsevaisuutena.**

Tehtävä 5.

Millä argumenteilla maahanmuuttoa vastustetaan:

- **Maahanmuuton kustannuksia pelätään.**
- **Maahanmuuttajien pelätään vievän suomalaisilta työpaikat.**
- **Maahanmuuttajat koetaan uhaksi suomalaiselle kulttuurille.**
- **Maahanmuuttajien ei uskota sopeutuvan Suomeen, vaan heidän pelätään syrjäytyvän.**
- **Rikollisuuden uskotaan kasvavan.**

Miten Suomen kansalaisuuden voi saada?

→ 1. Syntymän perusteella, jos

- äiti on Suomen kansalainen
- isä on Suomen kansalainen;
 - avioliitossa
 - avoliitossa ja isyys on vahvistettu
- lapsi syntyy Suomessa eikä saa muun maan kansalaisuutta
- vanhemmuus

Miten Suomen kansalaisuuden voi saada?

→ 2. Ilmoituksen perusteella

- Suomessa asuva **Pohjoismaan kansalainen**
- **entinen Suomen kansalainen**
- **ottolapsi**, jonka ainakin toinen ottovanhemmista on Suomen kansalainen
- **Suomessa kauan asunut** 18–22-vuotias **nuori**
- ulkomaalaisen äidin Suomen ulkopuolella syntynyt lapsi, jonka isä oli lapsen syntyessä Suomen kansalainen

→ 3. Hakemuksen perusteella,

jos henkilö täyttää seuraavat ehdot ja maahanmuuttovirasto hänet hyväksyy:

- **on vähintään 18-vuotias**
- **asunut Suomessa vähintään 5 vuotta**
- **ei ole syyllistynyt rangaistaviin tekoihin**

→ **on turvattu toimeentulo**

→ **hallitsee tyydyttävästi suomen tai ruotsin kielen**

→ **pitää vakuuttaa viranomaiset, että hän on pysyvä asukas**

→ **ei ole sakkoja tai muita maksuja**

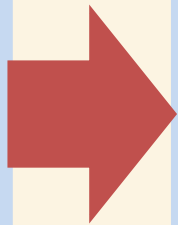
Lisää tietoa kansalaisuusasioista Maahanmuuttoviraston sivulta.

Kansalaisuushakemus

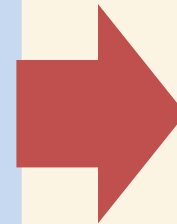
1. Ulkomaalainen jättää kansalaisuushakemuksensa

henkilökohtaisesti kotikuntansa poliisille.

2. Poliisi tarkistaa hakijoiden henkilöllisyyden

ja perii käsittelymaksun. Tämän jälkeen hakemus lähetetään Maahanmuuttoviraston (Migri) käsiteltäväksi.

3. Maahanmuuttovirasto tutkii,

täyttääkö hakija kansalaisuuden myöntämisen edellytykset.

Kansalaisuushakemus

4. Myönteinen päätös

5. Migri ilmoittaa väestötietojärjestelmään (VTJ), että henkilö on saanut Suomen kansalaisuuden.

4. Kielteinen päätös

5. Hakija voi valittaa Migrin päätöksestä hallinto-oikeuteen.

Hallinto-oikeuden päätökseen voi hakea muutosta korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Myös migri voi valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä.